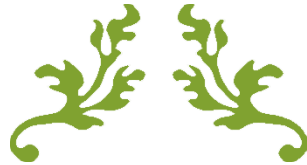

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

برنامه درسی رشته

فقه و مبانی حقوق اسلامی

JURISPRUDENCE AND PRINCIPLES OF ISLAMIC LAW

مقطع دکتری تخصصی

برنامه درسی مرجع

گروه علوم انسانی

پیشهادی دانشگاه علامه طباطبائی

نام رشته: فقه و مبانی حقوق اسلامی

عنوان گرایش: -

گروه تحصیلی: علوم انسانی

دوره تحصیلی: دکتری تخصصی

زیرگروه تحصیلی: الهیات

نوع مصوبه: بازنگری

پیشنهادی: دانشگاه علامه طباطبائی

تاریخ تصویب: ۱۴۰۴/۱۱/۱۲

برنامه درسی بازنگری شده دوره دکتری تخصصی رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی در جلسه شماره ۱۸۹ به تاریخ ۱۴۰۴/۱۱/۱۲ کمیسیون برنامه ریزی درسی، محتوا و سرفصل رشته های تحصیلی به شرح زیر تصویب شد:

ماده یک- این برنامه درسی برای دانشجویانی که پس از تصویب این برنامه درسی در دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی پذیرفته می شوند، قابل اجرا است.

ماده دو- این برنامه درسی جایگزین برنامه درسی فقه و مبانی حقوق اسلامی مصوب ۱۳۰ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی تاریخ ۱۳۶۹/۰۴/۱۷ می شود.

ماده سه- این برنامه درسی در سه فصل: مشخصات کلی، جدول های واحدهای درسی و سرفصل دروس تنظیم شده است و برای اجرا در دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی پس از اخذ مجوز پذیرش دانشجو از شورای گسترش آموزش عالی و سایر ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ابلاغ می شود.

ماده چهار- این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۶ به مدت ۵ سال قابل اجرا است و پس از آن، در صورت تشخیص کارگروه تخصصی مربوطه، نیاز به بازنگری دارد.

دکتر ابوالفضل واحدی
معاون آموزشی و رئیس کمیسیون

دکتر رضا نقی زاده
مدیر کل دفتر برنامه ریزی آموزش عالی
و دبیر کمیسیون

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی

برنامه درسی رشته

فقه و مبانی حقوق اسلامی

Jurisprudence And Principles of Islamic Law

مقطع دکتری

بر اساس مصوبه جلسه شورای برنامه ریزی دانشگاه در تاریخ ۱۴۰۳/۷/۱۴ به تصویب رسید.

دکتر شجاع احمدوند
رئیس دانشگاه

دانشگاه علامه طباطبائی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

برنامه درسی رشته

فقه و مبانی حقوق اسلامی

JURISPRUDENCE AND PRINCIPLES OF ISLAMIC LAW

مقطع دکتری

تهیه‌کنندگان:

مجری طرح:

دکتر اشکان نعیمی

تیم تخصصی طرح:

دکتر فاطمه فلاح تفتی

دکتر حمیدرضا بصیری

دکتر محمدحسن مومنی

دکتر یاسر تک فلاح

عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبائی

عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبائی

عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبائی

عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبائی

عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبائی

انستیتوت علامه طباطبائی

جدول تغییرات

ردیف	در برنامه قبلی	در برنامه بازنگری شده
۱.	اصول ۱ و ۲ و ۳	اصول فقه استدلالی ۱
۲.	اصول ۴ و ۵	اصول فقه استدلالی ۲
۳.	اصول ۴	اصول فقه استدلالی ۳
۴.	فقه ۲ قوانین و حقوق تجارت در اسلام	فقه استدلالی عقود و قراردادها
۵.	فقه ۴ حقوق جزای اسلامی	فقه استدلالی جزائیات
۶.	فقه ۵ آیین دادرسی	فقه استدلالی دادرسی
۷.	قواعد فقه ۱ و ۲	قواعد فقه
۸.	نقد و بررسی آیات الاحکام	آیات الاحکام
۹.	فقه ۱ قوانین و حقوق تجارت در اسلام	بررسی آراء و نظریات جدید در حوزه دانش فقه
۱۰.	قواعد فقه ۲	فقه های مضاف
۱۱.	فقه ۳ قوانین و حقوق تجارت در اسلام	فقه استدلالی خیارات
۱۲.		
۱۳.		
۱۴.		
۱۵.		
۱۶.		
۱۷.		
۱۸.		
۱۹.		
۲۰.		
۲۱.		
۲۲.		
۲۳.		
۲۴.		
۲۵.		
۲۶.		
۲۷.		
۲۸.		
۲۹.		
۳۰.		

انستگاه علامه طباطبائی

فصل اول

مشخصات کلی برنامه درسی

انشگاه علامه طباطبائی

فقه و حقوق اسلامی یکی از قدیمی ترین و مهم ترین شاخه های علوم اسلامی است که به بررسی قواعدی در تنظیم روابط انسان با خدا، مردم، محیط زیست و خودش می پردازد. قلمرو دانش فقه باید و نباید ها رفتاری در حوزه های پیش گفته است. لزوم تحول در این رشته با توجه به تغییر و تحولات جامعه امری انکارناپذیر است. از طرف دیگر مطابق اصل ۴ قانون اساسی ابتدای نظام حقوقی ایران بر پایه فقه اسلامی ضرورت این تحول را دو چندان می کند.

به همین جهت ۴ شاخص اسلامی بودن، بومی بودن و انطباق قواعد و مسائل فقهی با شرایط فرهنگی و اقتصادی جامعه و همچنین به روز بودن این قواعد و مسائل و پاسخگویی آنها به نیازهای روز جامعه و اقتضائات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی و در نهایت کارآمدی آنها در عرصه های مختلف اجتماعی از شاخص های تحول در دانش فقه است.

تحول در فقه اسلامی باید در همه عرصه های مربوط به آن، اعم از استنباط، تطبیق، پژوهش و آموزش آن باشد و تحول در آموزش مستلزم تحول در برنامه آموزشی این رشته و محتوای دروس آن است و تحول مورد نظر در برنامه آموزشی زمانی تحقق می یابد که نظام آموزش عالی ما آموزشی - پژوهشی محور باشد و استاد در ارائه درس، دانشجو را وادار به اندیشه و خرد ورزی نماید و پژوهشی می تواند مکمل آموزش باشد که مسئله محور باشد و در آن استاد به آخرین نتایج علمی حوزه تخصصی خود دسترسی یابد و همچنین در حل مسائل و مشکلات جامعه مؤثر باشد.

عدم تحول در این رشته موجب عقب ماندگی از جامعه و عدم توانایی در حل مشکلات آن خواهد بود و خسارت غیر قابل جبرانی در نظام اسلامی به بار خواهد آورد.

ب) مشخصات کلی، تعریف و اهداف

همانطور که گفته شد دانش فقه بخش های متعددی از حیات انسان را در بر می گیرد، قسمتی از موضوع علم فقه روابط انسان ها است که این عرصه از روابط افراد خانواده با یکدیگر گرفته تا روابط مالی و معاملاتی افراد جامعه و عقود و قراردادهای و تجارت ها، از بازارهای کالا و خدمات تا بازارهای مالی و فعالیت های بیمه و بانکداری، از اموال و مالکیت ها تا نظام جبران ضررهای ناروا به دیگران و بطور کلی بسیاری از روابط اجتماعی و اقتصادی اشخاص جامعه را علاوه بر حقوق و تکالیف فردی آنها در بر می گیرد.

بدیهی است، بسیاری از موضوعات مورد مطالعه در این رشته و زیرشاخه های آن، موضوع مطالعه در علوم همانند جامعه شناسی، اقتصاد، بازرگانی، بانکداری، حسابداری، مدیریت، فلسفه، حقوق و ... قرار می گیرند، لذا تعامل میان این رشته ها به فرعی در حوزه مطالعات میان رشته ای می تواند بسیار مؤثر و راهگشا باشد، موضوع فقه قواعدی است که تنظیم کننده روابط انسان با خدا، خودش و سایر انسان های جامعه در مواردی است که آن روابط ایجاد حق و تکلیف می کنند. از آنجا که اخلاق در این روابط منجر به تعدی و تجاوز افراد به حقوق یکدیگر و بروز اختلاف و دعاوی عدیده میان افراد جامعه می شود، وضع قوانین مناسب به نحوی که از تضییع حقوق جلوگیری کند و نهادینه سازی این قواعد و اجرای صحیح آنها ضرورتی اجتناب ناپذیر برای تحقق صلح و آرامش و برقراری عدالت اجتماعی و اقتصادی در جامعه است. از این جهت، در بازنگری برنامه درسی و سرفصل دروس

فعلی این رشته سعی شده است با تغییراتی در برنامه درسی و بازنگری در محتوی دروس و سرفصل ها، نیازهای جدید مورد لحاظ قرارگیرد و این هدف محقق گردد.

برخی از اهداف این رشته عبارتند از:

الف) تولید علم در گرایش های تابعه این رشته و مطالعه تحولات حقوق موضوعه و میزان انطباق آن با تحولات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی جامعه و نیازهای آن .

ب) شناسایی و تبیین نیازها و خلاء های قانونی برای هدایت نهاد قانونگذار و مراجع مقررات گذاری کشور

ج) مطالعه تطبیقی نظام های حقوقی و تحولات و دستاوردهای آنها به منظور استفاده از راه حل های آنها در مسیر رشد و توسعه نهادهای حقوقی متناسب با رشد و توسعه اقتصادی

د) تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز دستگاه قضایی و دستگاههای اجرایی کشور

ه) افزایش توانایی علمی و تقویت کارآیی عملی کارشناسان فقهی به منظور افزایش بهره وری دستگاههای اجرایی

و) تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز جامعه (همانند مشاوران حقوقی) در دفاع از حقوق افراد و احقاق حقوق زیاندیدگان به منظور گسترش عدالت حقوقی

ز) آسیب شناسی قوانین و مقررات و به طور کلی ضعف ها و ایرادات نظام حقوقی کشور و ارائه راه حل ها و پیشنهادها به منظور اصلاح قوانین و مقررات.

پ) ضرورت و اهمیت

ضرورت بازنگری برنامه درسی و سرفصل دروس رشته دکتری فقه و مبانی حقوق در ۴ هدف اسلامی سازی ، بومی سازی، روزآمدی و کارآمدی آن نهفته است. ضرورت به روز رسانی از این واقعیت ناشی می شود که بسیاری از قوانین حقوقی ما برگرفته از متون فقهی اند. بومی سازی و انطباق مباحث فقهی با شرایط فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی و ارزش های جامعه ما ضروری است و لذا این رویکرد در برنامه درسی جدید لحاظ شده است . بدیهی است که ضابطه اسلامی سازی در مورد رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی به نحو تام مورد توجه است. همچنین مقصود فقهی است که کارآمد باشد و بتواند به حل مشکلات جامعه کمک نماید. بنابراین، برنامه درسی و آموزشی دانشجویان این رشته باید متناسب و منطبق با این تحولات باشد و لذا با التزام به دو اصل روزآمدی و کارآمدی، در تعریف دروس و تدوین محتوی آنها آخرین تحولات و نیازهای روز شناسایی شده و در برنامه درسی و سرفصل ها گنجانده شده و سعی شده است خطوط هدایت کننده برنامه هر درس به گونه ای باشد که استادان و مدرسان این رشته معلومات خود را همواره به روز نگه دارند و از آخرین دستاوردهای فقهی - اصولی بهره مند باشند و برنامه و محتوی آموزشی ارائه شده به گونه ای باشد که استادان و مدرسان این رشته همواره موضوعات نوپدید و مسائل جدید فقهی در حیطه های مختلف را شناسایی و آخرین راه حل ها را با استفاده از منابع معتبر فقهی ، استنباط و به دانشجویان خود ارائه دهند .علاوه بر آن، در انتخاب سرفصل های دروس مختلف، یکی از اولویت ها، اهمیت کاربردی آنها است و لذا مهارت افزایی و ارتقای توان استفاده دانشجویان این رشته از معلومات نظری خود در حل مسائل عملی ، از خطوط اصلی برنامه جدید بوده است که در اهداف، سرفصل ها و راهبرد تدریس دروس مختلف بر آن تأکید شده است . بطور کلی، سعی شده که ۴ ضابطه و معیار اسلامی سازی، بومی سازی،

روزآمدی و کارآمدی را در برنامه جدید و محتوی دروس رعایت شود. علاوه بر آن، در محتوی سرفصل ها و در روش ارائه مباحث بر جنبه تحلیلی بودن آن و تعمیق دانش فقهی مخاطبان تاکید شده است. چرا که در دوره دکتری رویکرد اساتید باید بر شاگرد پروری و استفاده از روش هایی باشد که قوه استنباط و تجزیه و تحلیل را در دانشجویان دوره دکتری تقویت نموده و مهارت و توان نظریه پردازی را در آنها ایجاد نمایند.

ت) تعداد و نوع واحدهای درسی

جدول (۱) - توزیع واحدها

نوع دروس	تعداد واحد
دروس عمومی	-
دروس پایه	-
دروس تخصصی الزامی	۱۰
دروس تخصصی اختیاری	۸
رساله	۱۸
جمع	۳۶

ث) مهارت، توانمندی و شایستگی دانش آموختگان

مهارت ها، شایستگی ها و توانمندی های فرعی	دروس مرتبط
توانایی استنباط مسائل فقهی از ادله	اصول فقه استدلالی ۱ و ۲ و ۳
توانایی تجزیه و تحلیل فروع فقهی	فقه استدلالی عقود، فقه استدلالی جزائیات، فقه استدلالی دادرسی، فقه استدلالی خیارات، قواعد فقه، آیات الاحکام
توانایی تدریس کتب فقهی معتبر	فقه استدلالی عقود، فقه استدلالی جزائیات، فقه استدلالی دادرسی، فقه استدلالی خیارات
توانایی پژوهش در مسائل فقهی جدید	بررسی آرا و نظریات جدید در حوزه دانش فقه، فقه های مضاف
توانایی تدریس	فقه استدلالی عقود، فقه استدلالی جزائیات، قواعد فقه
توانایی استفاده از منابع فقهی و اصولی به زبان عربی	اصول فقه استدلالی ۱ و ۲ و ۳، فقه استدلالی عقود، فقه استدلالی خیارات، فقه استدلالی جزائیات

ج) شرایط و ضوابط ورود به دوره

دارا بودن مدرک کارشناسی حقوق، فقه و حقوق اسلامی، فقه و مبانی حقوق اسلامی و مدرک کارشناسی ارشد یکی از رشته های فوق و نیز کارشناسی ارشد حقوق خصوصی، حقوق جزا و جرم شناسی، فقه و حقوق خانواده، فقه و حقوق خصوصی، فقه و حقوق اقتصادی، فقه و حقوق جزا، حقوق خانواده از یکی از دانشگاهها و مراکز آموزش عالی ایران و یا دانشگاهها و مراکز آموزش عالی معتبر خارجی مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جمهوری اسلامی ایران،

• دارا بودن شرایط پذیرش دانشجو طبق ضوابط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری،

• موفقیت در آزمون ورودی و گزینش دانشجو،

• پذیرش دانشجو به شیوه متمرکز با آزمون سراسری

فصل دوم

جدول عناوین و مشخصات دروس

انشگاه علامه طباطبائی

جدول (۱) - عنوان و مشخصات کلی دروس تخصصی

پیش نیاز / هم نیاز	تعداد ساعات		نوع واحد			تعداد واحد	عنوان درس	ردیف
	عملی	نظری	نظری - عملی	عملی	نظری			
		۲۲			*	۲	اصول فقه استدلالی (۱)	۱.
		۲۲			*	۲	اصول فقه استدلالی (۲)	۲.
		۲۲			*	۲	اصول فقه استدلالی (۳)	۳.
		۲۲			*	۲	فقه استدلالی عقود و قراردادها	۴.
		۲۲			*	۲	فقه استدلالی جزائیات	۵.

جدول (۲) - عنوان و مشخصات کلی دروس اختیاری

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد			تعداد ساعات		پیش نیاز / هم نیاز
			نظری	عملی	نظری - عملی	نظری	عملی	
۱	آیات الاحکام	۲	*			۳۲		
۲	فقه استدلالی خیارات	۲	*			۳۲		فقه استدلالی عقود و قراردادها
۳	فقه استدلالی دادرسی	۲	*			۳۲		
۴	قواعد فقه	۲	*			۳۲		
۵	بررسی آراء و نظریات جدید در حوزه دانش فقه	۲	*			۳۲		
۶	فقه های مضاف	۲	*			۳۲		
۷	نظریه های معاصر در فقه	۲	*			۳۲		
۸	فقه و مستشرقان	۲	*			۳۲		
۹	فقه و نظام حقوقی ایران: مبانی، چالش ها و چشم اندازهای تحلیلی	۲	*			۳۲		فقه استدلالی عقود و قراردادها

دانشگاه علامه طباطبائی

فصل سوم
ویژگی‌های دروس

دانشگاه علامه طباطبائی

عنوان درس به فارسی:		اصول فقه استدلالی ۱	
عنوان درس به انگلیسی:		Principles of Argumentative Jurisprudence ۱	
دروس پیش نیاز:	-	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم نیاز:	-	تخصصی اجباری ☒	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☐	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

آشنایی دانشجویان با مبانی اصول فقه و توانایی استنباط احکام فقهی از متون دینی با استفاده از روش‌های استدلالی و اجتهادی.

اهداف فرعی

۱. تحلیل مفاهیم و کاربردهای اوامر و نواهی در استنباط احکام.
۲. شناسایی و تبیین عموم و خصوص و تأثیر آن‌ها بر حکم فقهی.
۳. بررسی اجمال مخصص و نقش آن در تفسیر نصوص.
۴. تحلیل اطلاق و تقييد و تأثیر آن‌ها بر استنباط احکام.
۵. بررسی مقدمات حکمت و ارتباط آن با استنباط فقهی.
۶. مقایسه آرا و نظرات مختلف اصولیون در مباحث فوق.

سرفصل‌ها

۱. اوامر
۲. نواهی
۳. مفاهیم
۴. عموم و خصوص
۵. اجمال مخصص
۶. اطلاق و تقييد:
۷. مقدمات حکمت:

استاد مربوطه حداقل دو موضوع از مباحث فوق را به صورت اجتهادی با محوریت آرا و نظرات بزرگان اصولیون با تأکید بر یک متن درسی مطرح می‌کند

روش یاددهی-یادگیری

- تدریس ترکیبی شامل lecture و seminar
- تحلیل متون درسی و بحث گروهی.
- انجام کارگاه‌های عملی برای استنباط احکام.
- استفاده از منابع دیجیتال و پایگاه‌های داده علمی.

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر از طریق آزمون‌های کتبی و شفاهی.
- ارائه پروژه‌های تحقیقاتی و مقالات علمی.
- ارزیابی مشارکت در بحث‌های کلاسی و کارگاه‌ها.
- امتحان نهایی شامل سوالات تحلیلی و استدلالی.

ملزومات تجهیزات و امکانات

- دسترسی به کتابخانه‌های تخصصی و منابع دیجیتال.
- امکانات برای برگزاری کارگاه‌های عملی.
- تجهیزات صوتی و تصویری برای ارائه مطالب.

منابع علمی پیشنهادی

۱. آخوند خراسانی، محمدکاظم بن حسین (بی تا). *کفایه الاصول*. قم: مؤسسه آل البيت عليهم السلام.
۲. صدر، سیدمحمدباقر (۱۴۱۹). *دروس فی علم الاصول*. قم: مجمع الفکر الاسلامی.
۳. غروی اصفهانی، شیخ محمدحسین (۱۴۲۹). *نهایه الدرایه فی شرح الکفایه*. بیروت: مؤسسه آل البيت.
۴. آیت الله حکیم، سید محسن (بی تا). *حقائق الاصول*. قم: مکتبه بصیرتی.
۵. امام موسوی خمینی، سید روح الله (۱۴۲۳). *تهذیب الاصول*. تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار الإمام الخمینی (ره).
۶. نایینی، محمدحسین (بی تا). *اجود التقريرات*. قم: کتابفروشی مصطفوی.
۷. عراقی، ضیاءالدین (۱۴۱۷). *نهایه الافکار*. قم: مؤسسه النشر الإسلامی.

ملاحظات برای افراد با نیازهای فرعی

- فراهم کردن دسترسی به منابع آموزشی به فرمت‌های قابل دسترسی (مانند بریل یا صوتی).
- تنظیم کلاس‌های خصوصی و مشاوره برای دانشجویان با نیازهای خاص.
- ایجاد محیط‌های یادگیری سازگار با نیازهای خاص دانشجویان.

عنوان درس به فارسی:		اصول فقه استدلالی ۲	
عنوان درس به انگلیسی:		Argumentative principles of jurisprudence ۲ Principles of Argumentative Jurisprudence ۲	
نوع درس و واحد			
پایه ☐	نظری ☒	-	دروس پیش نیاز:
تخصصی اجباری ☒	عملی ☐	-	دروس هم نیاز:
تخصصی اختیاری ☐	نظری-عملی ☐	۲	تعداد واحد:
رساله / پایان نامه ☐		۳۲	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

تقویت توانایی دانشجویان در استنباط احکام فقهی از منابع مختلف و تحلیل مباحث اصولی با تأکید بر آرا و نظرات بزرگان اصولیون.

اهداف فرعی

۱. تحلیل مباحث قطع و تأثیر آن بر استنباط فقهی.
۲. شناسایی و تبیین مباحث ظنون و نقش آن‌ها در استنباط احکام.
۳. بررسی منابع فقه شامل کتاب، سنت، عقل، اجماع و قیاس.
۴. تحلیل مفهوم و کاربرد شهرت در فقه اسلامی.
۵. بررسی تعارض ادله و روش‌های حل آن.
۶. مقایسه آرا و نظرات مختلف اصولیون در مباحث فوق.

سرفصل‌ها

۱. مباحث قطع
۲. مباحث ظنون
۳. منابع فقه
۴. قیاس
۵. شهرت
۶. تعارض ادله

استاد مربوطه حداقل دو موضوع از مباحث فوق را به صورت اجتهادی با محوریت آرا و نظرات بزرگان اصولیون با تأکید بر یک متن درسی مطرح می‌کند

روش یاددهی-یادگیری

- تدریس ترکیبی شامل **seminar** و **lecture**
- تحلیل متون درسی و بحث گروهی.
- انجام کارگاه‌های عملی برای استنباط احکام.
- استفاده از منابع دیجیتال و پایگاه‌های داده علمی.

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر از طریق آزمون‌های کتبی و شفاهی.
- ارائه پروژه‌های تحقیقاتی و مقالات علمی.
- ارزیابی مشارکت در بحث‌های کلاسی و کارگاه‌ها.
- امتحان نهایی شامل سوالات تحلیلی و استدلالی.

ملزومات تجهیزات و امکانات

- دسترسی به کتابخانه‌های تخصصی و منابع دیجیتال.
- امکانات برای برگزاری کارگاه‌های عملی.
- تجهیزات صوتی و تصویری برای ارائه مطالب.

منابع علمی پیشنهادی

۱. آخوند خراسانی، محمدکاظم بن حسین (بی تا). *کفایه الاصول*. قم: مؤسسه آل البيت عليهم السلام.
۲. صدر، سیدمحمدباقر (۱۴۱۹). *دروس فی علم الاصول*. قم: مجمع الفکر الاسلامی.
۳. غروی اصفهانی، شیخ محمدحسین (۱۴۲۹). *نهایه الدرایه فی شرح الکفایه*. بیروت: مؤسسه آل البيت.
۴. آیت الله حکیم، سید محسن (بی تا). *حقائق الاصول*. قم: مکتبه بصیرتی.
۵. امام موسوی الخمینی، سید روح الله (۱۴۲۳). *تهذیب الاصول*. تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار الإمام الخمینی (ره).
۶. نایینی، محمدحسین (بی تا). *اجود التقریرات*. قم: کتابفروشی مصطفوی.
۷. عراقی، ضیاءالدین (۱۴۱۷). *نهایه الافکار*. قم: مؤسسه النشر الإسلامی.

ملاحظات برای افراد با نیازهای فرعی

- فراهم کردن دسترسی به منابع آموزشی به فرمت‌های قابل دسترسی (مانند بریل یا صوتی).
- تنظیم کلاس‌های خصوصی و مشاوره برای دانشجویان با نیازهای خاص.
- ایجاد محیط‌های یادگیری سازگار با نیازهای خاص دانشجویان.

عنوان درس به فارسی:		اصول فقه استدلالی ۳	
عنوان درس به انگلیسی:		Argumentative principles of jurisprudence ۳ Principles of Argumentative Jurisprudence ۳	
نوع درس و واحد			
دروس پیش نیاز:	-	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم نیاز:	-	تخصصی اجباری ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

تقویت توانایی دانشجویان در تحلیل و استنباط احکام فقهی از طریق اصول عملیه و بررسی عمیق مباحث مرتبط با آنها.

اهداف فرعی

۱. تحلیل استصحاب و نقش آن در استنباط احکام.
۲. شناسایی و تبیین برائت و تأثیر آن بر حکم فقهی.
۳. بررسی احتیاط و کاربرد آن در استنباط احکام.
۴. تحلیل مفهوم تخییر و موارد کاربرد آن.
۵. مقایسه آرا و نظرات مختلف اصولیون در مباحث فوق.
۶. توانایی استنباط احکام از اصول عملیه در موارد خاص.

سرفصل‌ها

۱. مجاری اصول عملیه
۲. استصحاب
۳. برائت
۴. احتیاط
۵. تخییر

استاد مربوطه حداقل دو موضوع از مباحث فوق را به صورت اجتهادی با محوریت آرا و نظرات بزرگان اصولیون با تأکید بر یک متن درسی مطرح می کند

روش یاددهی-یادگیری

- تدریس ترکیبی شامل lecture و seminar.
- تحلیل متون درسی و بحث گروهی.
- انجام کارگاه‌های عملی برای استنباط احکام.
- استفاده از منابع دیجیتال و پایگاه‌های داده علمی.

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر از طریق آزمون‌های کتبی و شفاهی.

انستیتوت علامه طباطبائی

- ارائه پروژه‌های تحقیقاتی و مقالات علمی.
- ارزیابی مشارکت در بحث‌های کلاسی و کارگاه‌ها.
- امتحان نهایی شامل سوالات تحلیلی و استدلالی.

ملزومات تجهیزات و امکانات

- دسترسی به کتابخانه‌های تخصصی و منابع دیجیتال.
- امکانات برای برگزاری کارگاه‌های عملی.
- تجهیزات صوتی و تصویری برای ارائه مطالب.

منابع علمی پیشنهادی

۱. آخوند خراسانی، محمدکاظم بن حسین (بی تا). *کفایه الاصول*. قم: مؤسسه آل البيت عليهم السلام.
۲. صدر، سیدمحمدباقر (۱۴۱۹). *دروس فی علم الاصول*. قم: مجمع الفکر الاسلامی.
۳. غروی اصفهانی، شیخ محمدحسین (۱۴۲۹). *نهایه الدرایه فی شرح الکفایه*. بیروت: مؤسسه آل البيت.
۴. آیت ا... حکیم، سید محسن (بی تا). *حقائق الاصول*. قم: مکتبه بصیرتی.
۵. امام موسوی الخمینی، سید روح الله (۱۴۲۳). *تهذیب الاصول*. تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار الإمام الخمینی (ره).
۶. نایینی، محمدحسین (بی تا). *اجود التقريرات*. قم: کتابفروشی مصطفوی.
۷. عراقی، ضیاءالدین (۱۴۱۷). *نهایه الافکار*. قم: مؤسسه النشر الاسلامی.

ملاحظات برای افراد با نیازهای فرعی

- فراهم کردن دسترسی به منابع آموزشی به فرمت‌های قابل دسترسی (مانند بریل یا صوتی).
- تنظیم کلاس‌های خصوصی و مشاوره برای دانشجویان با نیازهای خاص.
- ایجاد محیط‌های یادگیری سازگار با نیازهای خاص دانشجویان.

عنوان درس به فارسی:		فقه استدلالی عقود و قراردادها	
عنوان درس به انگلیسی:		Jurisprudence of contracts Argumentative Jurisprudence of Contracts	
نوع درس و واحد			
پایه ☐	نظری ☒	-	
تخصصی اجباری ☒	عملی ☐	-	
تخصصی اختیاری ☐	نظری-عملی ☐	۲	
رساله / پایان نامه ☐		۳۲	
		تعداد واحد:	
		تعداد ساعت:	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

تقویت توانایی دانشجویان در تحلیل و استنباط احکام فقهی مرتبط با عقود و قراردادها و بررسی شرایط و اصول حاکم بر آنها.

اهداف فرعی

۱. بررسی شرایط عقد و قرارداد و تأثیر آن بر اعتبار عقد.
۲. تحلیل تشکیل عقد در جوامع و مقررات بین‌المللی.
۳. شناسایی شرایط متعاقدين و تأثیر آن بر اعتبار قرارداد.
۴. بررسی شرایط عوضین و نقش آنها در صحت عقد.
۵. تحلیل اصول و قواعد حاکم بر عقود و قراردادهای عرفی.
۶. بررسی فسخ و انحلال قراردادها و شرایط آن.
۷. مقایسه آرا و نظرات مختلف فقها در مباحث فوق.

سرفصل‌ها

۱. شرایط عقد و قرارداد
۲. تشکیل عقد در جوامع و مقررات بین‌المللی
۳. شرایط متعاقدين
۴. شرایط عوضین
۵. اصول و قواعد حاکم بر عقود و قراردادهای عرفی
۶. فسخ و انحلال قراردادها

استاد مربوطه حداقل دو موضوع از مباحث فوق را به صورت اجتهادی با محوریت آرا و نظرات بزرگان فقها با تأکید بر یک متن درسی مطرح می‌کند

روش یاددهی-یادگیری

- تدریس ترکیبی شامل lecture و seminar.
- تحلیل متون درسی و بحث گروهی.
- انجام کارگاه‌های عملی برای استنباط احکام.
- استفاده از منابع دیجیتال و پایگاه‌های داده علمی.

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر از طریق آزمون‌های کتبی و شفاهی.
- ارائه پروژه‌های تحقیقاتی و مقالات علمی.
- ارزیابی مشارکت در بحث‌های کلاسی و کارگاه‌ها.
- امتحان نهایی شامل سوالات تحلیلی و استدلالی.

ملزومات تجهیزات و امکانات

- دسترسی به کتابخانه‌های تخصصی و منابع دیجیتال.
- امکانات برای برگزاری کارگاه‌های عملی.
- تجهیزات صوتی و تصویری برای ارائه مطالب.

منابع علمی پیشنهادی

۱. انصاری، شیخ مرتضی (۱۴۱۵ق). کتاب المکاسب، قم، کنگره جهانی بزرگداشت شیخ انصاری.
۲. امام خمینی، روح الله (۱۴۲۱). کتاب البیع، تهران، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی قدس سره.
۳. خویی، سید ابوالقاسم (بی تا). مصباح الفقاهه، تقریر محمد علی توحیدی، قم: سیدالشهدا.
۴. نجفی، محمد حسن (۱۴۲۱). جواهر الکلام، قم: موسسه دائره المعارف فقه اسلامی.
۵. حائری، سید کاظم (۱۴۲۳). فقه العقود، قم: مجمع الفکر الاسلامی.
۶. اخلاقی، بهروز؛ امام، فرهاد (۱۳۸۵). اصول قراردادهای تجاری بین المللی، تهران: شهر دانش.
۷. کنوانسیون بیع بین المللی کالا

ملاحظات برای افراد با نیازهای فرعی

- دسترس پذیری منابع: فراهم کردن منابع آموزشی به فرمت‌های قابل دسترسی مانند بریل یا صوتی.
- کلاس‌های خصوصی: تنظیم کلاس‌های خصوصی و مشاوره برای دانشجویان با نیازهای خاص.
- محیط یادگیری سازگار: ایجاد محیط‌های یادگیری مناسب برای افراد با نیازهای فرعی.
- استفاده از فناوری: بهره‌گیری از نرم‌افزارهای آموزشی و ابزارهای کمکی برای تسهیل یادگیری.

عنوان درس به فارسی:		فقه استدلالی جزائیات	
عنوان درس به انگلیسی:		Criminal jurisprudence Argumentative Jurisprudence of Criminal Law	
نوع درس و واحد			
پایه ☐	نظری ☒	-	دروس پیش نیاز:
تخصصی اجباری ☒	عملی ☐	-	دروس هم نیاز:
تخصصی اختیاری ☐	نظری-عملی ☐	۲	تعداد واحد:
رساله / پایان نامه ☐		۳۲	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

تقویت توانایی دانشجویان در تحلیل و استنباط احکام فقهی مرتبط با جزای عمومی و اختصاصی اسلام و بررسی نظرات فقها در این زمینه.

اهداف فرعی

۱. بررسی مباحث جزای عمومی اسلام و تأثیر آن بر حقوق کیفری.
۲. تحلیل مباحث جزای اختصاصی و تفاوت‌های آن با جزای عمومی.
۳. شناسایی اقسام جنایات و تأثیر آن‌ها بر احکام جزایی.
۴. بررسی موجبات قصاص نفس و شرایط آن.
۵. تحلیل موجبات ضمان و نقش آن در مسئولیت کیفری.
۶. بررسی مفهوم مباشرت و تسبیب در جنایات.
۷. تحلیل قواعد کلی دیات و تعزیرات و کاربرد آن‌ها در نظام حقوقی.

سرفصل‌ها

۱. مباحث جزای اختصاصی اسلام
۲. اقسام جنایات
۳. موجبات قصاص نفس
۴. شرایط قصاص نفس
۵. موجبات ضمان
۶. مباشرت و تسبیب
۷. قواعد کلی دیات
۸. قواعد کلی تعزیرات

استاد مربوطه حداقل دو موضوع از مباحث فوق را به صورت اجتهادی با محوریت آرا و نظرات بزرگان فقها با تأکید بر یک متن درسی مطرح می‌کند

روش یاددهی-یادگیری

- تدریس ترکیبی شامل lecture و seminar.
- تحلیل متون درسی و بحث گروهی.
- استفاده از مثال‌های واقعی و موردی برای درک بهتر مباحث.

- برگزاری کارگاه‌های عملی در زمینه استنباط احکام.

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر از طریق آزمون‌های کتبی و شفاهی.
- ارائه پروژه‌های تحقیقاتی و مقالات علمی.
- ارزیابی مشارکت در بحث‌های کلاسی و کارگاه‌ها.
- امتحان نهایی شامل سوالات تحلیلی و استدلالی.

ملزومات تجهیزات و امکانات

- دسترسی به کتابخانه‌های تخصصی و منابع دیجیتال.
- تجهیزات صوتی و تصویری برای ارائه مطالب.
- امکانات برای برگزاری کارگاه‌های عملی.

منابع علمی پیشنهادی

۱. خوئی، ابوالقاسم (۱۹۵۷). مبانی تکملة المنهاج، النجف: المطبعة الاداب، ۱۹۵۷ م.
۲. فاضل لنکرانی، محمد (۱۳۹۱). تفصیل الشریعه فی شرح الوسيله، تهران: عروج.
۳. نجفی، محمد حسن (۱۴۲۱). جواهر الکلام، قم: موسسه دائره المعارف فقه اسلامی.
۴. سبزواری، سید عبدالاعلی (۱۳۸۸). مذهب الاحکام فی بیان حلال و الحرام، (کتاب النکاح)؛ قم: دار التفسیر.

ملاحظات برای افراد با نیازهای فرعی

- دسترس‌پذیری منابع: فراهم کردن منابع آموزشی به فرمت‌های قابل دسترسی.
- کلاس‌های خصوصی: تنظیم کلاس‌های خصوصی و مشاوره برای دانشجویان با نیازهای خاص.
- محیط یادگیری سازگار: ایجاد محیط‌های یادگیری مناسب برای افراد با نیازهای فرعی.
- استفاده از فناوری: بهره‌گیری از نرم‌افزارهای آموزشی و ابزارهای کمکی برای تسهیل یادگیری.

دانشگاه علامه طباطبائی

عنوان درس به فارسی:		آیات الاحکام	
عنوان درس به انگلیسی:		Ayat al-Ahkam Verses of Jurisprudence	
نوع درس و واحد			
پایه ☐	نظری ☒	-	دروس پیش نیاز:
تخصصی اجباری ☐	عملی ☐	-	دروس هم نیاز:
تخصصی اختیاری ☒	نظری-عملی ☐	۲	تعداد واحد:
رساله / پایان نامه ☐		۳۲	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

تقویت توانایی استنباط و اجتهاد در آیات الاحکام و تحلیل مسائل فقهی مرتبط با حقوق خانواده، زن و کودک از آیات قرآن.

اهداف فرعی

۱. شناسایی و تفسیر آیات الاحکام مرتبط با حقوق خانواده.
۲. توانایی استنباط احکام فقهی از آیات قرآن به صورت اجتهادی.
۳. بررسی نظرات و آراء فقها در تفسیر آیات الاحکام.
۴. تحلیل تطبیقی احکام قرآن با قوانین مدنی و حقوق بشر.

سرفصل‌ها

- اهمیت نکاح
- شرایط نکاح
- محرمات نکاح
- شرایط طلاق
- احکام طلاق
- حقوق زن
- حقوق کودک

استاد مربوطه حداقل دو موضوع از مباحث فوق را به صورت اجتهادی با محوریت آرا و نظرات بزرگان فقها با تاکید بر متن درسی مطرح می کند

روش یاددهی-یادگیری

- تدریس ترکیبی شامل lecture و seminar.
- تحلیل متون قرآنی و بحث گروهی.
- استفاده از مثال‌های واقعی و موردی برای درک بهتر مباحث.
- برگزاری کارگاه‌های عملی در زمینه استنباط احکام.

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر از طریق آزمون‌های کتبی و شفاهی.

دانشگاه علامه طباطبائی

- ارائه پروژه‌های تحقیقاتی و مقالات علمی.
- ارزیابی مشارکت در بحث‌های کلاسی و کارگاه‌ها.
- امتحان نهایی شامل سوالات تحلیلی و استدلالی.

ملزومات تجهیزات و امکانات

- دسترسی به کتابخانه‌های تخصصی و منابع دیجیتال.
- تجهیزات صوتی و تصویری برای ارائه مطالب.
- امکانات برای برگزاری کارگاه‌های عملی.

منابع علمی پیشنهادی

۱. محقق اردبیلی، احمد بن محمد (بی تا). *زبدۃ البیان فی احکام القرآن*. تهران: مکتبه المرتضویه.
۲. فاضل مقداد، مقداد بن عبد الله (1431). *کنز العرفان فی فقه القرآن*. تهران: المجمع العالمی للتقريب بين المذاهب الاسلامیه.
۳. فاضل جواد، جواد بن سعید (1365). *مسالك الأفهام إلى آیات الأحکام*. تهران: مرتضوی.
۴. گرجی، ابوالقاسم (۱۴۰۲). *آیات الاحکام*. تهران: میزان.
۵. عمید زنجانی، عباسعلی (1382). *آیات الأحکام*. تهران: مجد.

ملاحظات برای افراد با نیازهای فرعی

- دسترس‌پذیری منابع: فراهم کردن منابع آموزشی به فرمت‌های قابل دسترسی.
- کلاس‌های خصوصی: تنظیم کلاس‌های خصوصی و مشاوره برای دانشجویان با نیازهای خاص.
- محیط یادگیری سازگار: ایجاد محیط‌های یادگیری مناسب برای افراد با نیازهای فرعی.
- استفاده از فناوری: بهره‌گیری از نرم‌افزارهای آموزشی و ابزارهای کمکی برای تسهیل یادگیری.

عنوان درس به فارسی:		فقه استدلالی خیارات	
عنوان درس به انگلیسی:		Jurisprudence of Cancel options Jurisprudential Analysis of Options in Contracts	
نوع درس و واحد			
پایه ☐	نظری ☒	فقه استدلالی عقود و قراردادها	
تخصصی اجباری ☐	عملی ☐	-	
تخصصی اختیاری ☒	نظری-عملی ☐		۲
رساله / پایان نامه ☐			۳۲
		تعداد واحد:	
		تعداد ساعت:	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

تقویت درک دانشجویان از خیارات در فقه اسلامی و بررسی مبانی استدلالی آنها با تأکید بر آراء و نظرات فقها.

اهداف فرعی

۱. تعریف و تحلیل اصول و مبانی خیارات در فقه اسلامی.
۲. بررسی مفهوم و کاربرد اصالة اللزوم در معاملات.
۳. تحلیل خیار مجلس و تأثیر آن بر قراردادها.
۴. بررسی خیار تأخیر ثمن و چالش‌های مرتبط با آن.
۵. تحلیل خیار شرط و شرایط لازم برای اعمال آن.
۶. بررسی خیار عیب و تأثیر آن بر صحت قرارداد.
۷. تحلیل خیار غبن و خیار اشتراط و تأثیر آنها بر حقوق طرفین.

سرفصل‌ها

۱. اصالة اللزوم
۲. خیار مجلس
۳. خیار تأخیر ثمن
۴. خیار شرط
۵. خیار عیب
۶. خیار غبن
۷. خیار اشتراط

استاد مربوطه حداقل دو موضوع از مباحث فوق را به صورت اجتهادی با محوریت آراء و نظرات بزرگان فقها با تأکید بر یک متن درسی مطرح می‌کند

روش یاددهی-یادگیری

- تدریس ترکیبی شامل lecture و seminar.

- تحلیل متون درسی و بحث گروهی.
- استفاده از مثال‌های واقعی و موردی برای درک بهتر مباحث.
- برگزاری کارگاه‌های عملی در زمینه استنباط احکام.

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر از طریق آزمون‌های کتبی و شفاهی.
- ارائه پروژه‌های تحقیقاتی و مقالات علمی.
- ارزیابی مشارکت در بحث‌های کلاسی و کارگاه‌ها.
- امتحان نهایی شامل سوالات تحلیلی و استدلالی.

ملزومات تجهیزات و امکانات

- دسترسی به کتابخانه‌های تخصصی و منابع دیجیتال.
- تجهیزات صوتی و تصویری برای ارائه مطالب.
- امکانات برای برگزاری کارگاه‌های عملی.

منابع علمی پیشنهادی

۱. انصاری، شیخ مرتضی (۱۴۱۵ق)، کتاب المکاسب، قم، کنگره جهانی بزرگداشت شیخ انصاری.
۲. نجفی، محمد حسن (۱۴۲۱). جواهر الکلام، قم: موسسه دائره المعارف فقه اسلامی.
۳. خویی، سید ابوالقاسم (بی تا). مصباح الفقاهه، تقریر محمد علی توحیدی. قم: سیدالشهدا.
۴. سبزواری، سید عبدالاعلی (۱۳۸۸). مذهب الاحکام فی بیان حلال و الحرام، (کتاب النکاح)؛ قم: دار التفسیر.

ملاحظات برای افراد با نیازهای فرعی

- دسترس‌پذیری منابع: فراهم کردن منابع آموزشی به فرمت‌های قابل دسترسی.
- کلاس‌های خصوصی: تنظیم کلاس‌های خصوصی و مشاوره برای دانشجویان با نیازهای خاص.
- محیط یادگیری سازگار: ایجاد محیط‌های یادگیری مناسب برای افراد با نیازهای فرعی.
- استفاده از فناوری: بهره‌گیری از نرم‌افزارهای آموزشی و ابزارهای کمکی برای تسهیل یادگیری.

فقه استدلالی دادرسی		عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد	Jurisprudence of Proceedings Argumentative Jurisprudence of Judicial Proceedings	عنوان درس به انگلیسی:
پایه ☐ نظری ۷	-	دروس پیش نیاز:
تخصصی اجباری ☐ عملی	-	دروس هم نیاز:
تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی	۲	تعداد واحد:
رساله / پایان نامه ☐	۳۲	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

تقویت توانایی دانشجویان در تحلیل و استنباط احکام فقهی مرتبط با دادرسی و بررسی نظرات فقها در این زمینه.

اهداف فرعی

۱. بررسی شرایط قاضی و تأثیر آن بر عدالت دادرسی.
۲. تحلیل مفهوم دعوا و آثار آن در نظام حقوقی.
۳. شناسایی و تعریف مدعی و منکر و نقش آن‌ها در دادرسی.
۴. بررسی مفهوم شاکی و مشتکی عنه و تأثیر آن‌ها بر روند دادرسی.
۵. تحلیل اقسام دعاوی از جمله دعاوی املاک، اعراض، حقوق الله و حقوق الناس.
۶. بررسی ادله اثبات دعوا و تأثیر آن بر نتیجه دادرسی.
۷. تحلیل نظرات فقها در خصوص دعاوی و دادرسی با محوریت متون فقهی.

سرفصل‌ها

۱. شرایط قاضی
۲. دعوا و آثار آن
۳. تعاریف مدعی و منکر
۴. شاکی و مشتکی عنه
۵. اقسام دعاوی (املاک، اعراض، حقوق الله، حقوق الناس و ...)
۶. ادله اثبات دعوا

استاد مربوطه حداقل دو موضوع از مباحث فوق را به صورت اجتهادی با محوریت آراء و نظرات بزرگان فقها با تأکید بر یک متن درسی مطرح می کند

روش یاددهی-یادگیری

- تدریس ترکیبی شامل lecture و seminar.
- تحلیل متون درسی و بحث گروهی.
- استفاده از مثال‌های واقعی و موردی برای درک بهتر مباحث.
- برگزاری کارگاه‌های عملی در زمینه استنباط احکام.

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر از طریق آزمون‌های کتبی و شفاهی.

- ارائه پروژه‌های تحقیقاتی و مقالات علمی.
- ارزیابی مشارکت در بحث‌های کلاسی و کارگاه‌ها.
- امتحان نهایی شامل سوالات تحلیلی و استدلالی.

ملزومات تجهیزات و امکانات

- دسترسی به کتابخانه‌های تخصصی و منابع دیجیتال.
- تجهیزات صوتی و تصویری برای ارائه مطالب.
- امکانات برای برگزاری کارگاه‌های عملی.

منابع علمی پیشنهادی

- ❖ خوئی، ابوالقاسم (۱۹۵۷). مبانی تکملة المنهاج، النجف: المطبعة الاداب، ۱۹۵۷ م.
- ❖ نجفی، محمد حسن (۱۴۲۱). جواهر الکلام، قم: موسسه دائره المعارف فقه اسلامی.
- ❖ موسوی اردبیلی، عبد الکريم (۱۴۲۳). فقه القضاء. قم: جامعه المفید.
- ❖ سبزواری، سید عبدالاعلی (۱۳۸۸). مذهب الاحکام فی بیان حلال و الحرام، (کتاب النکاح)؛ قم: دار التفسیر.

ملاحظات برای افراد با نیازهای فرعی

- دسترس‌پذیری منابع: فراهم کردن منابع آموزشی به فرمت‌های قابل دسترسی.
- کلاس‌های خصوصی: تنظیم کلاس‌های خصوصی و مشاوره برای دانشجویان با نیازهای خاص.
- محیط یادگیری سازگار: ایجاد محیط‌های یادگیری مناسب برای افراد با نیازهای فرعی.
- استفاده از فناوری: بهره‌گیری از نرم‌افزارهای آموزشی و ابزارهای کمکی برای تسهیل یادگیری.

قواعد فقه		عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد	The principles of jurisprudence Principles of Jurisprudence	عنوان درس به انگلیسی:
پایه ☐ نظری ۷	-	دروس پیش نیاز:
تخصصی اجباری ☐ عملی	-	دروس هم نیاز:
تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی	۲	تعداد واحد:
رساله / پایان نامه ☐	۳۲	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

تقویت توانایی دانشجویان در تحلیل و استنباط قواعد فقهی مرتبط با مسئولیت‌های مدنی و کیفری و حریم خصوصی و بررسی نظرات فقها در این زمینه.

اهداف فرعی

۱. بررسی قواعد مسئولیت مدنی و تأثیر آن بر حقوق فردی و اجتماعی.
۲. تحلیل قواعد مسئولیت کیفری و تأثیر آن بر عدالت جزایی.
۳. شناسایی و بررسی قواعد حریم خصوصی و اهمیت آن در نظام حقوقی.
۴. تحلیل قواعد مرتبط با سیاست و تأثیر آن بر حقوق عمومی.
۵. بررسی نظرات فقها در خصوص قواعد فقه و کاربرد آن‌ها در مسائل معاصر.
۶. تحلیل موارد عملی و واقعی برای درک بهتر قواعد فقهی.
۷. تقویت مهارت‌های استنباط و اجتهاد در مباحث فقهی.

سرفصل‌ها

۱. قواعد باب مسئولیت مدنی (قواعد ضمان ید، قاعده اتلاف، قاعده تسبیب، قاعده عدم ضمان امین، قاعده احسان و ...)
 ۲. قواعد باب مسئولیت کیفری (اکراه، اضطرار و ...)
 ۳. قواعد باب حریم خصوصی (حرمت افشای جرم، حرمت استراق سمع، حرمت تجسس و ...)
 ۴. قواعد باب سیاست
- استاد مربوطه حداقل دو موضوع از مباحث فوق را به صورت اجتهادی با محوریت آرا و نظرات بزرگان فقها با تأکید بر یک متن درسی مطرح می کند

روش یاددهی-یادگیری

- تدریس ترکیبی شامل lecture و seminar.
- تحلیل متون درسی و بحث گروهی.
- استفاده از مثال‌های واقعی و موردی برای درک بهتر مباحث.
- برگزاری کارگاه‌های عملی در زمینه استنباط احکام.

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر از طریق آزمون‌های کتبی و شفاهی.
- ارائه پروژه‌های تحقیقاتی و مقالات علمی.
- ارزیابی مشارکت در بحث‌های کلاسی و کارگاه‌ها.

- امتحان نهایی شامل سوالات تحلیلی و استدلالی.

ملزومات تجهیزات و امکانات

- دسترسی به کتابخانه‌های تخصصی و منابع دیجیتال.
- تجهیزات صوتی و تصویری برای ارائه مطالب.
- امکانات برای برگزاری کارگاه‌های عملی.

منابع علمی پیشنهادی

۱. الموسوی البجنوردی، حسن. (۱۳۸۹). *قواعد الفقہیہ*. قم: مؤسسه اسماعیلیان.
۲. مکارم شیرازی، ناصر (۱۳۷۰). *قواعد الفقہیہ*، قم: امام علی بن ابیطالب (علیه السلام).
۳. فاضل موحدی لنکرانی، محمد (۱۴۲۵). *قواعد الفقہیہ*. قم: مرکز فقه الأئمة الأطهار (علیهم السلام).
۴. الحسینی، السید میر عبد الفتاح (۱۴۱۷). *المناوین الفقہیہ*. قم: مؤسسه النشر الإسلامی.
۵. محقق داماد، سید مصطفی (۱۳۷۳). *قواعد فقہ*. تهران: سمت.
۶. عمید زنجانی، عباسعلی (۱۳۹۱). *قواعد کلی عقود*. تهران: خرسندی قواعد فقہ آیت ا..
۷. زارعی سبزواری، عباسعلی (۱۴۳۰). *قواعد الفقہیہ فی فقه الإمامیہ*. قم: مؤسسه النشر الإسلامی.

ملاحظات برای افراد با نیازهای فرعی

- دسترس پذیری منابع: فراهم کردن منابع آموزشی به فرمت‌های قابل دسترسی.
- کلاس‌های خصوصی: تنظیم کلاس‌های خصوصی و مشاوره برای دانشجویان با نیازهای خاص.
- محیط یادگیری سازگار: ایجاد محیط‌های یادگیری مناسب برای افراد با نیازهای فرعی.
- استفاده از فناوری: بهره‌گیری از نرم‌افزارهای آموزشی و ابزارهای کمکی برای تسهیل یادگیری.

عنوان درس به فارسی:		بررسی آراء و نظریات جدید در حوزه دانش فقه	
عنوان درس به انگلیسی:		New ideas in the field of jurisprudence Contemporary Theories in Jurisprudence	
دروس پیش نیاز:	-	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم نیاز:	-	تخصصی اجباری ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

تقویت درک دانشجویان از مبانی فلسفی و نظری فقه و بررسی تأثیر زمان و مکان بر استنباط احکام و نظریات جدید در این حوزه.

اهداف فرعی

۱. بررسی فلسفه فقه و مبانی نظری آن.
۲. تحلیل پیش فرض های فقه و تأثیر آن ها بر استنباط احکام.
۳. بررسی نظریه های ذاتی و عرضی در احکام دینی و تأثیر آن ها بر اجتهاد.
۴. شناسایی نقش زمان و مکان در استنباط احکام و تأثیر آن بر فقه معاصر.
۵. تحلیل احکام ثابت و متغیر و چالش های مربوط به آن ها.
۶. بررسی اجتهاد در منابع فقه و روش های نوین آن.
۷. تحلیل نسبت فقه و حقوق بشر و تأثیر آن بر حقوق فردی و اجتماعی.

سرفصل ها

۱. فلسفه فقه
 ۲. پیش فرض های فقه
 ۳. بررسی نظریه ذاتی و عرضی در احکام دینی
 ۴. نقش زمان و مکان در استنباط احکام
 ۵. احکام ثابت و متغیر
 ۶. اجتهاد در منابع فقه
 ۷. نسبت فقه و حقوق بشر
 ۸. حق، حکم و تکلیف
- استاد مربوطه حداقل دو موضوع از مباحث فوق را به صورت اجتهادی با محوریت آراء و نظرات بزرگان فقها مطرح می کند

روش یاددهی-یادگیری

- تدریس ترکیبی شامل lecture و seminar.
- تحلیل متون درسی و بحث گروهی.
- استفاده از مثال های واقعی و موردی برای درک بهتر مباحث.

- برگزاری کارگاه‌های عملی در زمینه استنباط احکام.

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر از طریق آزمون‌های کتبی و شفاهی.
- ارائه پروژه‌های تحقیقاتی و مقالات علمی.
- ارزیابی مشارکت در بحث‌های کلاسی و کارگاه‌ها.
- امتحان نهایی شامل سوالات تحلیلی و استدلالی.

ملزومات تجهیزات و امکانات

- دسترسی به کتابخانه‌های تخصصی و منابع دیجیتال.
- تجهیزات صوتی و تصویری برای ارائه مطالب.
- امکانات برای برگزاری کارگاه‌های عملی.

منابع علمی پیشنهادی

۱. جوادی آملی، عبدالله (۱۳۹۱). *شریعت در آئینه معرفت*. قم: اسراء.
۲. _____ (۱۴۱۷). *فلسفه حقوق بشر*. قم: اسراء.
۳. السنهوری، عبدالرزاق احمد (۱۳۹۱). *مصادر الحق فی الفقه الاسلامی*. تهران: مجد.
۴. ارسطو، محمد جواد (۱۳۹۷). *نظام حقوق بشر اسلامی*. تهران: مکت اندیشه.

ملاحظات برای افراد با نیازهای فرعی

- دسترس‌پذیری منابع: فراهم کردن منابع آموزشی به فرمت‌های قابل دسترسی.
- کلاس‌های خصوصی: تنظیم کلاس‌های خصوصی و مشاوره برای دانشجویان با نیازهای خاص.
- محیط یادگیری سازگار: ایجاد محیط‌های یادگیری مناسب برای افراد با نیازهای فرعی.
- استفاده از فناوری: بهره‌گیری از نرم‌افزارهای آموزشی و ابزارهای کمکی برای تسهیل یادگیری.

عنوان درس به فارسی:		فقه های مضاف	
عنوان درس به انگلیسی:		Muzaf jurisprudences Supplementary Jurisprudence	
نوع درس و واحد			
پایه ☐	نظری ☒	-	
تخصصی اجباری ☐	عملی ☐	-	
تخصصی اختیاری ☒	نظری-عملی ☐	۲	تعداد واحد:
رساله / پایان نامه ☐		۳۲	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

تقویت درک دانشجویان از فقه های مضاف و بررسی مسائل و چالش های نوین مرتبط با آنها، به فرعی در حوزه های مختلف اجتماعی، اقتصادی و سیاسی.

اهداف فرعی

۱. تعریف و تحلیل چستی فقه های مضاف و ضرورت آنها در دنیای معاصر.
۲. بررسی فقه حقوق بشر و چالش های آن در فقه اسلامی.
۳. تحلیل فقه پزشکی و مسائل اخلاقی مرتبط با آن.
۴. بررسی فقه رسانه و هنر و تأثیر آن بر جامعه.
۵. تحلیل فقه اقتصادی و چالش های نوین در این حوزه.
۶. بررسی فقه سیاسی و نسبت آن با نظام های سیاسی معاصر.
۷. تحلیل فقه اجتماعی و تأثیر آن بر روابط انسانی و اجتماعی.

سرفصل ها

۱. چستی و مسئله شناسی فقه های مضاف
۲. فقه حقوق بشر
۳. فقه پزشکی
۴. فقه رسانه و هنر
۵. فقه نظام
۶. فقه اقتصادی
۷. فقه سیاسی
۸. فقه اجتماعی
۹. فقه تربیتی
۱۰. فقه جهانگردی و گردشگری

استاد مربوطه حداقل دو موضوع از مباحث فوق را به صورت اجتهادی با محوریت آرا و نظرات بزرگان فقها مطرح می کند

روش یاددهی-یادگیری

- تدریس ترکیبی شامل lecture و seminar

- تحلیل متون درسی و بحث گروهی.
- استفاده از مثال‌های واقعی و موردی برای درک بهتر مباحث.
- برگزاری کارگاه‌های عملی در زمینه استنباط احکام.

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر از طریق آزمون‌های کتبی و شفاهی.
- ارائه پروژه‌های تحقیقاتی و مقالات علمی.
- ارزیابی مشارکت در بحث‌های کلاسی و کارگاه‌ها.
- امتحان نهایی شامل سوالات تحلیلی و استدلالی.

ملزومات تجهیزات و امکانات

- دسترسی به کتابخانه‌های تخصصی و منابع دیجیتال.
- تجهیزات صوتی و تصویری برای ارائه مطالب.
- امکانات برای برگزاری کارگاه‌های عملی.

منابع علمی پیشنهادی

۱. اعرافی، علیرضا (۱۳۸۸). فقه تربیتی. قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
۲. محقق داماد، سید مصطفی (۱۳۹۱). فقه پزشکی. تهران: حقوقی.
۳. عمید زنجانی، عباسعلی (۱۳۷۷). فقه سیاسی. تهران: امیرکبیر.
۴. ارسطأ، محمد؛ جواد، مهدی فر (۱۳۹۹). فقه اجتماعی. تهران: مکت اندیشه.
۵. ارسطأ، محمد جواد (۱۳۹۷). نظام حقوق بشر اسلامی. تهران: مکت اندیشه.

ملاحظات برای افراد با نیازهای فرعی

- دسترس‌پذیری منابع: فراهم کردن منابع آموزشی به فرمت‌های قابل دسترسی.
- کلاس‌های خصوصی: تنظیم کلاس‌های خصوصی و مشاوره برای دانشجویان با نیازهای خاص.
- محیط یادگیری سازگار: ایجاد محیط‌های یادگیری مناسب برای افراد با نیازهای فرعی.
- استفاده از فناوری: بهره‌گیری از نرم‌افزارهای آموزشی و ابزارهای کمکی برای تسهیل یادگیری.

عنوان درس به فارسی:		نظریه های معاصر در فقه	
عنوان درس به انگلیسی:		Contemporary Theories in Jurisprudence	
نوع درس و واحد			
پایه ☐	نظری ☒	-	
تخصصی اجباری ☐	عملی ☐	-	
تخصصی اختیاری ☒	نظری-عملی ☐	۲	تعداد واحد:
رساله / پایان نامه ☐		۳۲	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی:

تقویت درک دانشجویان از مبانی فلسفی و نظری فقه و بررسی تأثیر زمان و مکان بر استنباط احکام و نظریات جدید در این حوزه.

اهداف فرعی:

۱. بررسی فلسفه فقه و مبانی نظری آن.
۲. تحلیل پیش فرض های فقه و تأثیر آن ها بر استنباط احکام.
۳. بررسی نظریه های ذاتی و عرضی در احکام دینی و تأثیر آن ها بر اجتهاد.
۴. شناسایی نقش زمان و مکان در استنباط احکام و تأثیر آن بر فقه معاصر.
۵. تحلیل احکام ثابت و متغیر و چالش های مربوط به آن ها.
۶. بررسی اجتهاد در منابع فقه و روش های نوین آن.
۷. تحلیل نسبت فقه و حقوق بشر و تأثیر آن بر حقوق فردی و اجتماعی.
۸. نقد و بررسی مکاتب تفسیری نوین و تأثیر آن در استنباط از متون شرعی

سرفصل ها:

۹. فلسفه فقه
 ۱۰. پیش فرض های فقه
 ۱۱. بررسی نظریه ذاتی و عرضی در احکام دینی
 ۱۲. نقش زمان و مکان در استنباط احکام
 ۱۳. احکام ثابت و متغیر
 ۱۴. اجتهاد در منابع فقه
 ۱۵. نسبت فقه و حقوق بشر
 ۱۶. حق، حکم و تکلیف
 ۱۷. هرمنوتیک و روش های تفسیری نوین و نقش آن در استنباط احکام فقهی
- استاد مربوطه حداقل دو موضوع از مباحث فوق را به صورت اجتهادی با محوریت آرا و نظرات بزرگان فقها مطرح می کند

دانشگاه علامه طباطبائی

روش یاددهی-یادگیری:

- تدریس ترکیبی شامل lecture و seminar.
- تحلیل متون درسی و بحث گروهی.

- استفاده از مثال‌های واقعی و موردی برای درک بهتر مباحث.
- برگزاری کارگاه‌های عملی در زمینه استنباط احکام.

روش ارزشیابی:

- ارزیابی مستمر از طریق آزمون‌های کتبی و شفاهی.
- ارائه پروژه‌های تحقیقاتی و مقالات علمی.
- ارزیابی مشارکت در بحث‌های کلاسی و کارگاه‌ها.
- امتحان نهایی شامل سوالات تحلیلی و استدلالی.

ملزومات تجهیزات و امکانات:

- دسترسی به کتابخانه‌های تخصصی و منابع دیجیتال.
- تجهیزات صوتی و تصویری برای ارائه مطالب.
- امکانات برای برگزاری کارگاه‌های عملی.

منابع علمی پیشنهادی:

۵. جوادی آملی، عبدالله (۱۳۹۱). شریعت در آئینه معرفت. قم: اسراء.
۶. _____ (۱۴۱۷). فلسفه حقوق بشر. قم: اسراء.
۷. السنهوری، عبدالرزاق احمد (۱۳۹۱). مصادر الحق فی الفقه الاسلامی. تهران: مجد.
۸. ارسطا، محمد جواد (۱۳۹۷). نظام حقوق بشر اسلامی. تهران: مکت اندیشه.
۹. هادوی تهرانی، مهدی (۱۳۹۷). مبانی کلامی اجتهاد در برداشت از قرآن کریم. قم: خانه خرد.
۱۰. مجتهد شبستری، محمد (۱۴۰۰). هرمنوتیک، کتاب و سنت. تهران: رایزن.
۱۱. فیاضی، مسعود (۱۴۰۱). اصول فقه و هرمنوتیک روش شناختی. تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
۱۲. _____ (۱۴۰۲). اصول فقه و نقد هرمنوتیک فلسفی. تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

ملاحظات برای افراد با نیازهای فرعی:

- دسترس‌پذیری منابع: فراهم کردن منابع آموزشی به فرمت‌های قابل دسترسی.
- کلاس‌های خصوصی: تنظیم کلاس‌های خصوصی و مشاوره برای دانشجویان با نیازهای خاص.
- محیط یادگیری سازگار: ایجاد محیط‌های یادگیری مناسب برای افراد با نیازهای فرعی.
- استفاده از فناوری: بهره‌گیری از نرم‌افزارهای آموزشی و ابزارهای کمکی برای تسهیل یادگیری.

عنوان درس به فارسی:		فقه و مستشرقان	
عنوان درس به انگلیسی:		Jurisprudence and Orientalists	
دروس پیش نیاز:		پایه ☐	نظری ☒
دروس هم نیاز:		تخصصی اجباری ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

تقویت درک دانشجویان از نظرات مستشرقان درباره فقه اسلامی و بررسی مبانی استدلالی آنها با تأکید بر آراء و نظرات فقها.

اهداف فرعی

۱. نقد و بررسی نظرات مستشرقان درباره نحوه شکل گیری فقه اسلامی
۲. نقد و بررسی نظرات مستشرقان درباره تکامل فقه اسلامی
۳. نقد و بررسی نظرات مستشرقان درباره منابع فقه اسلامی
۴. نقد و بررسی نظرات مستشرقان درباره روش استنباط در فقه اسلامی
۵. نقد و بررسی نظرات مستشرقان درباره مکاتب فقهی
۶. نقد و بررسی نظرات مستشرقان در باره مسائل فقهی
۷. نقد و بررسی نظرات خاص مستشرقان درباره فقه امامیه

سرفصل‌ها

۱. نحوه شکل گیری فقه اسلامی از منظر مستشرقان
۲. تکامل فقه اسلامی از منظر مستشرقان
۳. منابع فقه اسلامی از منظر مستشرقان
۴. روش استنباط در فقه اسلامی از منظر مستشرقان
۵. مکاتب فقهی در اندیشه مستشرقان
۶. مسائل فقهی در اندیشه مستشرقان
۷. نظرات خاص مستشرقان درباره فقه امامیه

استاد مربوطه حداقل دو موضوع از مباحث فوق را به صورت اجتهادی با محوریت آراء و نظرات بزرگان فقها مطرح می کند

روش یاددهی-یادگیری

- تدریس ترکیبی شامل lecture و seminar
- تحلیل متون درسی و بحث گروهی.
- استفاده از مثال‌های واقعی و موردی برای درک بهتر مباحث.
- برگزاری کارگاه‌های عملی در زمینه استنباط احکام.

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر از طریق آزمون‌های کتبی و شفاهی.
- ارائه پروژه‌های تحقیقاتی و مقالات علمی.
- ارزیابی مشارکت در بحث‌های کلاسی و کارگاه‌ها.
- امتحان نهایی شامل سوالات تحلیلی و استدلالی.

ملزومات تجهیزات و امکانات

- دسترسی به کتابخانه‌های تخصصی و منابع دیجیتال.
- تجهیزات صوتی و تصویری برای ارائه مطالب.
- امکانات برای برگزاری کارگاه‌های عملی.

منابع علمی پیشنهادی

۱. ساخت، یوزف (۱۳۸۷). درآمدی به فقه اسلامی (ترجمه میردامادی، سید یاسر). تهران: گام نو.
 ۲. هنیلز، جان راسل (۱۳۹۲). راهنمایی ادیان زنده (ترجمه گواهی، عبدالرحیم). قم: بوستان کتاب.
 ۳. نتلر، رونالد (۱۳۹۱). دائرةالمعارف جهان نوین اسلام، مدخل اسلام و یهودیت (مترجمان: دشتی مهدی، دشتی، محمد، طارمی، حسن). تهران: کتاب مرجع.
 ۴. گلدزیهر، ایگناس (۱۳۶۷). درس‌هایی از اسلام (ترجمه منزوی، علینقی). تهران: کمانگیر.
5. Goldziher, Ignaz (1927). "Fikh", EI1, vol. 3, Leiden / London,

ملاحظات برای افراد با نیازهای فرعی

- دسترس‌پذیری منابع: فراهم کردن منابع آموزشی به فرمت‌های قابل دسترسی.
- کلاس‌های خصوصی: تنظیم کلاس‌های خصوصی و مشاوره برای دانشجویان با نیازهای خاص.
- محیط یادگیری سازگار: ایجاد محیط‌های یادگیری مناسب برای افراد با نیازهای فرعی.
- استفاده از فناوری: بهره‌گیری از نرم‌افزارهای آموزشی و ابزارهای کمکی برای تسهیل یادگیری.

عنوان درس به فارسی:		فقه و نظام حقوقی ایران: مبانی، چالش‌ها و چشم‌اندازهای تحلیلی	
عنوان درس به انگلیسی:		Jurisprudence and Iranian Legal System: Foundations, Challenges, and Analytical Perspectives	
نوع درس و واحد		پایه ☐ نظری ۷ ☐ تخصصی اجباری ☐ عملی ☐	
دروس پیش‌نیاز:		فقه استدلالی عقود و قراردادها	
دروس هم‌نیاز:		-	
تعداد واحد:		۲	تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐ ۷
تعداد ساعت:		۳۲	رساله / پایان‌نامه ☐

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☒ سمینار ☐ کارگاه ☐ موارد دیگر:

هدف کلی

تقویت توانایی‌های تحلیلی، انتقادی و نظریه‌پردازانه دانشجویان در واکاوی مبانی معرفت‌شناختی، روش‌شناختی و هستی‌شناختی تعامل فقه و نظام حقوقی ایران، با هدف ارائه تحلیل‌های نوآورانه و راه‌حل‌های علمی برای چالش‌های موجود و آتی.

اهداف فرعی

۱. تحلیل انتقادی سیر تکوین و تحول تاریخی نظریه و عمل پیوند فقه و حقوق در ایران معاصر (از مشروطه تا جمهوری اسلامی).
۲. واکاوی مبانی فلسفی و کلامی حاکمیت فقه بر نظام حقوقی ایران و مقایسه آن با نظریات حقوقی مدرن (پوزیتیویسم حقوقی، حقوق طبیعی).
۳. شناسایی و تحلیل عمیق چالش‌های روش‌شناختی و محتوایی در فرآیند استنباط و تقنین فقهی-حقوقی در حوزه‌های حساس (مانند حقوق عمومی، حقوق بین‌الملل، و حقوق فناوری‌های نوین).
۴. بررسی تطبیقی و انتقادی رویکردهای مختلف فقها و حقوقدانان برجسته در مواجهه با مسائل مستحدثه حقوقی-فقهی و ارائه مدل‌های تحلیلی.
۵. ارزیابی کارآمدی نهادهای ناظر بر انطباق قوانین با موازین شرعی (مانند شورای نگهبان و مجمع تشخیص مصلحت نظام) از منظر فقهی و حقوقی تطبیقی.
۶. توسعه مهارت‌های پژوهشی پیشرفته در تحلیل آرای قضایی و اداری با رویکرد فقهی-حقوقی و ارائه نقدهای سازنده و پیشنهادی اصلاحی.
۷. طراحی چارچوب‌های نظری برای حل تعارضات احتمالی میان مبانی فقهی و مقتضیات حقوقی مدرن در راستای توسعه نظام حقوقی کارآمد و عادلانه.

سرفصل‌ها

۱. مبانی نظری پیوند فقه و حقوق:
 - فلسفه حقوق اسلامی و نسبت آن با فلسفه‌های حقوق غربی (با تأکید بر نقاط اشتراک و افتراق).
 - مفهوم‌شناسی "حق" و "حکم" در فقه و حقوق و تأثیر آن بر نظام‌سازی حقوقی.
 - نظریات مختلف در باب حاکمیت فقه بر قانون (ولایت فقیه، فقه حکومتی، فقه مصلحتی).
۲. سیر تاریخی و تحلیلی رابطه فقه و حقوق در ایران:
 - تحول نقش فقه در نظام حقوقی ایران از دوران قاجار تا انقلاب اسلامی.
 - تحلیل انتقادی فرآیند تقنین و قضای مبتنی بر فقه در جمهوری اسلامی ایران.
 - بررسی موردی تحولات فقهی-حقوقی در قوانین کلیدی (مانند قانون مدنی، قانون مجازات اسلامی، قانون اساسی).
۳. چالش‌های روش‌شناختی در تقنین فقهی-حقوقی:
 - مسئله "زمان و مکان" و "مصلحت" در استنباط و تقنین: رویکردهای اجتهادی و کاربرد آن‌ها در نظام حقوقی.
 - بررسی چالش‌های تطبیق احکام فقهی با حقوق عرفی و بین‌الملل.
 - تحلیل نقش "قواعد فقه" و "اصول فقه" در استنباط و تفسیر قوانین.

دانشگاه علامه طباطبائی

۴. مطالعات موردی پیشرفته در حوزه‌های تخصصی:

حقوق عمومی: فقه و حقوق اساسی (نظریه دولت اسلامی، حقوق شهروندی، آزادی‌ها)، فقه و حقوق اداری.
حقوق جزا: مبانی فقهی جرایم و مجازات‌ها، چالش‌های اجرای حدود و قصاص در نظام حقوقی مدرن.
حقوق خصوصی: تحلیل عمیق عقود و ایقاعات مستحدثه، فقه و حقوق خانواده (با رویکرد تطبیقی و انتقادی).
حقوق فناوری‌های نوین: مبانی فقهی و حقوقی هوش مصنوعی، ارزش‌های دیجیتال، و مسائل بیوتکنولوژی.

۵. نهادهای نظارتی و نقش آن‌ها در پیوند فقه و حقوق:

تحلیل عملکرد شورای نگهبان در تطبیق مصوبات با شرع و قانون اساسی.
نقش مجمع تشخیص مصلحت نظام در حل اختلافات و تعیین مصلحت نظام.
بررسی موردی آرای قضایی کلیدی (دیوان عالی کشور، دیوان عدالت اداری) و تحلیل مبانی فقهی-حقوقی آن‌ها.
عرچشم‌اندازهای آینده و نظریه‌پردازی:

نظریه‌های جدید در باب نسبت فقه و حقوق (مانند فقه سیستمی، فقه کارآمد).

ارائه مدل‌های پیشنهادی برای تعامل بهینه فقه و حقوق در راستای توسعه نظام حقوقی ایران.

بررسی الگوهای تطبیقی در سایر نظام‌های حقوقی اسلامی.

استاد مربوطه حداقل دو موضوع از مباحث فوق را به صورت اجتهادی و پژوهش‌محور با محوریت آرا و نظرات بزرگان فقه، حقوقدانان و نظریه‌پردازان مطرح می‌کند و از دانشجویان انتظار ارائه تحلیل‌های مستقل و نوآورانه دارد.

روش یاددهی-یادگیری

- سمینارهای پژوهشی پیشرفته: هر دانشجو موظف به ارائه و دفاع از یک مقاله پژوهشی عمیق در یکی از سرفصل‌های درس.
- مطالعات موردی (Case Study) تحلیلی: بررسی و تحلیل انتقادی آرای قضایی، قوانین خاص و پرونده‌های حقوقی پیچیده با رویکرد فقهی.
- بحث و مناظره علمی: ترویج فضای گفت‌وگوی انتقادی میان دانشجویان و استاد بر پایه متون و نظریات چالش‌برانگیز.
- کارگاه‌های تخصصی: آموزش مهارت‌های تحلیل متون فقهی و حقوقی، نگارش مقالات علمی و ارائه شفاهی.
- پژوهش مستقل: هدایت دانشجویان به سمت انجام پروژه‌های تحقیقاتی کوچک اما عمیق در طول ترم.

روش ارزشیابی

- مقاله پژوهشی پایانی (۵۰٪): ارائه یک مقاله علمی-پژوهشی با کیفیت بالا (قابل ارائه در مجلات علمی-پژوهشی) در یکی از موضوعات درس.
- ارائه سمینار و مشارکت فعال (۳۰٪): کیفیت ارائه، عمق تحلیل، توانایی پاسخگویی به پرسش‌ها و مشارکت سازنده در بحث‌های کلاسی.
- تحلیل موردی و نقد متون (۲۰٪): ارائه تحلیل‌های کتبی از موارد حقوقی-فقهی و نقدهای عمیق بر متون و نظریات منتخب.

ملزومات تجهیزات و امکانات

- دسترسی به کتابخانه‌های تخصصی جامع فقهی، حقوقی و فلسفه حقوق (شامل منابع چاپی و دیجیتال).
- دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی تخصصی قوانین، آرای قضایی و مقالات علمی (مانند نورمگز، مگ‌ایران، پرتال جامع علوم انسانی، و پایگاه‌های اطلاعاتی حقوقی بین‌المللی).
- امکانات لازم برای برگزاری سمینارها و کارگاه‌های تعاملی (ویدئو پروژکتور، تخته هوشمند، اتصال به اینترنت پرسرعت).
- نرم‌افزارهای مدیریت منابع (مانند EndNote, Mendeley) و نرم‌افزارهای تحلیل کیفی (در صورت نیاز).

منابع علمی پیشنهادی

۱. منابع فقهی و اصولی متقدم و متأخر:

شیخ انصاری، مرتضی. مکاسب.

آخوند خراسانی، محمدکاظم. کفایه الاصول.

شهید صدر، سید محمدباقر. دروس فی علم الاصول و اقتصادنا.

امام خمینی، روح‌الله. تحریر الوسیله و ولایت فقیه.

۲. منابع حقوقی و فلسفه حقوق:

انشا کا علامه طباطبائی

کاتوزیان، ناصر. (مجموعه آثار، به‌ویژه فلسفه حقوق، مقدمه علم حقوق، نظریه عمومی تعهدات).
جعفری لنگرودی، محمدجعفر. (مجموعه آثار، به‌ویژه مبسوط در ترمینولوژی حقوق، فلسفه حقوق اسلامی).
سنه‌وری، عبدالرزاق احمد. مصادر الحق فی الفقه الاسلامی.

پاتون، جی. دبلیو. فلسفه حقوق. (ترجمه و تحلیل).

هارت، اچ. ال. ای. مفهوم قانون. (ترجمه و تحلیل).

۳. منابع تخصصی فقه و نظام حقوقی ایران:

مجموعه مقالات و کتب مرتبط با "فقه حکومتی" و "فقه مصلحت".

آثار و مقالات تحلیلی در خصوص عملکرد و آرای شورای نگهبان و مجمع تشخیص مصلحت نظام.

کتب و مقالات تخصصی در حوزه "حقوق عمومی اسلامی" و "حقوق جزای اسلامی" با رویکرد انتقادی.

مجموعه مقالات نشریات علمی-پژوهشی معتبر در حوزه فقه و حقوق (مانند مجله حقوقی دادگستری، فصلنامه پژوهش‌های فقهی، فصلنامه دیدگاه‌های حقوقی).

۴. آرای قضایی و قوانین:

مجموعه قوانین جمهوری اسلامی ایران (قانون اساسی، قوانین مدنی، جزا، آیین دادرسی و...).

آرای وحدت رویه دیوان عالی کشور و آرای هیأت عمومی دیوان عدالت اداری (با تأکید بر آرای مرتبط با مباحث فقهی).

ملاحظات برای افراد با نیازهای فرعی

- تضمین دسترسی کامل به کلیه منابع آموزشی و پژوهشی در فرمت‌های مناسب (چاپی، دیجیتال، صوتی، بریل) بر اساس نیازهای خاص.

- ارائه مشاوره‌های فردی و تخصصی مستمر توسط استاد درس برای راهنمایی در انتخاب موضوعات پژوهشی و نگارش مقالات.

- ایجاد فضای کلاسی و پژوهشی کاملاً فراگیر و حمایتی که امکان مشارکت کامل و مؤثر همه دانشجویان را فراهم آورد.

- بهره‌گیری از جدیدترین فناوری‌های آموزشی و کمک‌آموزشی برای تسهیل فرآیند یادگیری و پژوهش.

عنوان درس به فارسی:		رساله
عنوان درس به انگلیسی:		Ph.D. Thesis Doctoral Thesis
دروس پیش نیاز:	واحدهای نظری	
دروس هم نیاز:	تخصصی اجباری ✓	
تعداد واحد:	۱۸	تخصصی اختیاری □
تعداد ساعت:		رساله / پایان نامه □
نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز):		سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی

تحقیق و بررسی عمیق و جامع در حوزه تخصصی انتخابی، به منظور تولید دانش جدید و ارتقاء فهم علمی در آن زمینه.

اهداف فرعی

۱. شناسایی و تحلیل مسائل کلیدی موجود در حوزه تحقیق.
۲. بررسی و نقد ادبیات موجود و نظریه‌های مرتبط با موضوع.
۳. طراحی و اجرای یک مطالعه تجربی یا نظری برای پاسخ به سوالات تحقیق.
۴. تحلیل داده‌ها و نتایج به دست آمده به منظور ارائه راهکارهای عملی.
۵. ارائه پیشنهادات و توصیه‌ها بر اساس یافته‌های تحقیق.
۶. تقویت توانایی‌های پژوهشی و نوشتاری در دانشجویان.
۷. ارتقاء مهارت‌های ارائه و دفاع از نتایج تحقیق در مجامع علمی.

سرفصل‌ها

۱. مقدمه:

- تعریف مسئله و اهمیت موضوع
- اهداف و سوالات تحقیق

۲. مرور ادبیات:

- تحلیل و نقد منابع موجود
- شناسایی شکاف‌های پژوهشی

۳. روش‌شناسی:

- توصیف روش‌های تحقیق (کمی، کیفی، یا ترکیبی)
- ابزارها و تکنیک‌های جمع‌آوری داده‌ها

۴. تحلیل داده‌ها:

- روش‌های تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده
- ارائه نتایج و یافته‌ها

۵. بحث و نتیجه‌گیری:

- تفسیر نتایج و ارتباط آن‌ها با ادبیات موجود
- ارائه پیشنهادات و راهکارها

۶ منابع:

انستیتو علامه طباطبائی

روش یاددهی-یادگیری

- تدریس ترکیبی شامل سمینارها و کارگاه‌های عملی.
- پژوهش مستقل و گروهی.
- مشاوره و راهنمایی‌های فردی از سوی استاد راهنما.
- استفاده از فناوری‌های نوین برای ارائه و تحلیل داده‌ها.

روش ارزشیابی

- ارزیابی مستمر از طریق ارائه‌های کلاسی و گزارش‌های پیشرفت.
- ارزیابی نهایی از طریق دفاع از رساله و پاسخ به سوالات هیئت داوران.
- بررسی کیفیت و نوآوری در تحقیق و نگارش رساله.

ملزومات تجهیزات و امکانات

- دسترسی به کتابخانه‌های تخصصی و منابع دیجیتال.
- تجهیزات نرم‌افزاری برای تحلیل داده‌ها (نرم‌افزارهای آماری و تحقیقاتی).
- امکانات برای برگزاری سمینارها و جلسات دفاع.

ملاحظات برای افراد با نیازهای فرعی

- دسترس‌پذیری منابع: فراهم کردن منابع آموزشی به فرمت‌های قابل دسترسی.
- تنظیم مشاوره‌های خصوصی: ارائه مشاوره و راهنمایی‌های فردی برای دانشجویان با نیازهای خاص.
- محیط یادگیری مناسب: ایجاد محیط‌های یادگیری مناسب و سازگار با نیازهای فرعی.
- استفاده از فناوری: بهره‌گیری از نرم‌افزارهای آموزشی و ابزارهای کمکی برای تسهیل یادگیری و تحقیق.

